

під вартою та перебування в медичному закладі під час проведення стаціонарної психіатричної експертизи.

Отже, у КПК України закріплено, що процесуальні строки обчислюються годинами, днями і місяцями або визначаються вказівкою на подію. Положення КПК України чітко закріплюють правила їх обчислення та вимоги щодо їх додержання.

Список використаних джерел

1. Михайленко О. Р. Сутність та проблемність часових параметрів у кримінальному процесі. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008. № 2. С. 58–64.

2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

Гриценко Олександр Володимирович,
заступник завідувача лабораторії
дослідження, сертифікації зброї та обліку –
завідувач відділу сертифікації зброї
Державного науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС України

БАЛІСТИЧНИЙ ОБЛІК У СТРУКТУРІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ОБЛІКУ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

Балістичний облік є одним із видів криміналістичного обліку, що входить до системи криміналістичної реєстрації (галузі криміналістичної техніки), котра, в свою чергу входить до системи науки криміналістики, основними функціями якої є інформаційне та техніко-криміналістичне забезпечення вирішення завдань кримінального судочинства.

Функціонування балістичного обліку (зосередження, систематизація, порівняльні ідентифікаційні дослідження об'єктів обліку – куль та гільз зі слідами зброї) здійснюється фахівцями із використанням спеціальних знань та криміналістичної техніки розроблених (або пристосованих) для вирішення завдань судової балістики (галузі криміналістичної техніки).

Тому функціонування балістичного обліку базується на законах, принципах, методах та засобах науки криміналістики в цілому, криміналістичної техніки як її частини, її окремих галузей: судової балістики та криміналістичної реєстрації.

Виходячи із вищезазначеного, вважаємо за необхідне розглянути більш детально місце балістичного обліку у структурі криміналістичного обліку і криміналістичної реєстрації.

Вказані питання розкриваються у межах такої структурної частини науки криміналістики як криміналістична техніка. Криміналістична техніка – одне із перших понять, що склалося в криміналістиці, це основа науки на стадії становлення (тоді вона називалась «поліцейською», «кримінальною»), що виникла на засадах використання природничо-технічних наук у процесі розслідування злочинів. Таким чином, сьогодні криміналістична техніка як розділ науки криміналістики являє собою систему наукових положень та рекомендацій, які забезпечують розробку технічних засобів (приладів, інструментів, пристроїв і матеріалів), а також прийомів та методів їх використання з метою розслідування та попередження кримінальних правопорушень [1, с. 87-88].

Отже, терміном «криміналістична техніка», по-перше, позначають розділ криміналістичної науки, а по-друге, – сукупність технічних засобів, тобто приладів, апаратури, оснащення, інструментів, пристосувань та матеріалів, що застосовуються для збору і дослідження доказів в процесі судочинства.

До галузей криміналістичної техніки відносяться: криміналістична фотографія і відеозапис; трасологія; криміналістичне зброєзнавство (криміналістичне дослідження зброї, боєприпасів, вибухових речовин і пристроїв та слідів їх дії); криміналістичне дослідження письма (криміналістичне почеркознавство та криміналістичне авторознавство); техніко-криміналістичне дослідження документів; габітологія; фоноскопія; одорологія; криміналістичне дослідження матеріалів, речовин та виробів. Галуззю криміналістичної техніки є і криміналістична реєстрація, що являє собою сукупність знань про організацію та функціонування криміналістичних обліків, а також використання інформації, що в них міститься, під час розслідування та попередження кримінальних правопорушень. Зазначений перелік галузей криміналістичної техніки не є вичерпним, оскільки в сучасних умовах розвитку науково-технічного прогресу простежується тенденція до формування нових її галузей [1, с. 89-90].

Отже, криміналістична реєстрація є галуззю криміналістичної техніки. Термін «кримінальна реєстрація» виник одночасно з термінами «кримінальна техніка» та «кримінальна тактика». В наступному, як відомо, два останні були замінені на криміналістичну техніку та криміналістичну тактику, оскільки вони визначали розділи

криміналістичної науки. Реєстрація і надалі іменувалася «кримінальною»

На думку Р.С. Белкіна [2, с. 380], настав час замінити і цей термін, по-перше, тому, що він не відображує криміналістичної природи означеного ним інституту і приналежності знань про нього до криміналістичної теорії. По-друге, він не дозволяє чітко відмежувати систему і результати реєстрації, про яку йде мова, від кримінальної статистики, котра також являє собою облік окремих даних про злочинців та злочинність, їх реєстрацію і вираження у певних формах. Акцентування на криміналістичному характері реєстрації як криміналістичному інституті підкреслює її якісний а не кількісний характер. Цілком підтримуючи позицію Р.С. Белкіна, ми надалі будемо використовувати термін «криміналістична реєстрація».

Як окрема криміналістична теорія вчення про криміналістичну реєстрацію являє собою систематизоване знання про певне коло об'єктів та явищ реального світу: про види криміналістичної реєстрації, їх зв'язки між собою та іншими техніко-криміналістичними засобами, характер та зміст інформації, що реєструється (збирається), принципах, способах і формах її систематизації, зберігання, пошуку та передачі, про оптимальну організацію та управління реєстраційними апаратами і засобами тощо. У широкому розумінні слова об'єктом цієї теорії являється криміналістична реєстрація як вид практичної діяльності по боротьбі зі злочинністю.

Криміналістична реєстрація являється обліком окремого за індивідуальними ознаками, які не сумуються. Цим вона зі змістовної сторони принципово відрізняється від кримінальної статистики, як і способами збирання інформації, формами і задачами використання інформації, критеріями її класифікації. Відрізняється вона і від оперативної звітності як за об'єктами, так і за формами та способами реєстрації даних і цілях використання.

Коли ми говоримо про криміналістичну реєстрацію в її предметному вираженні, то маємо на увазі певну систему матеріальних об'єктів (картотеки, колекції інші банки реєстраційних даних) і оперування цими об'єктами, тобто практичну реєстраційну діяльність. Таким чином, криміналістична реєстрація як інститут практичної діяльності заснована на єдності системи речових засобів реєстрації і системи дій, оперування цими засобами при вирішенні завдань кримінального судочинства.

Система речових засобів реєстрації складається із підсистем – видів криміналістичної реєстрації. На сьогоднішній день в теорії науки криміналістики не вироблено однозначного підходу до визначення

поняття та системи криміналістичної реєстрації, тому кожен вчений, що займався проблеми дослідження теоретичних засад цього інституту науки, в своїх працях наводив свою класифікацію. Також, в різних працях одного вченого іноді зустрічаються різні варіанти визначення такої системи, котрі можуть принципово відрізнятися один від одного.

Така ж непослідовність помітна й під час аналізу нормативно-правових актів, що регламентують функціонування криміналістичного обліку Експертної служби МВС України. Так, згідно Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України, затвердженої Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390 [3], система криміналістичних обліків включає: криміналістичні обліки (п. 1.5 Інструкції), обліки складаються з оперативно-пошукових та (або) інформаційно-довідкових колекцій. (п. 1.6 Інструкції).

Об'єкт реєстрації визначає вид криміналістичного обліку. З появою нових видів об'єктів реєстрації з'являються нові види обліків. Для формування та ведення кулегільзотек, тобто колекцій куль і гільз зі слідами зброї, суб'єктам їх ведення, з метою виявлення, фіксації та застосування у практичній діяльності реєстраційних ознак, потрібно проводити спеціальні дослідження, для чого необхідно володіти спеціальними знаннями в галузі судової балістики.

Виходячи із вищезазначеного, балістичний облік Експертної служби МВС України, залежно від наявності або відсутності відомостей про причетність зброї, з якої вони були стріляні, до вчиненого кримінального правопорушення, можна віднести до таких, що має експертно-криміналістичний або інформаційно-довідковий характер.

Визначаючи місце балістичного обліку у структурі криміналістичного обліку Експертної служби МВС України, слід звернутися і до тлумачення даного питання за змістом нормативно-правових актів.

Так, згідно Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України, затвердженої Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390 [3], криміналістичні обліки включають такі види: трасологічний облік; дактилоскопічний облік; балістичний облік; облік холодної зброї; облік грошових знаків, бланків документів, цінних паперів та пластикових платіжних карток; облік осіб за ознаками зовнішності; вибухотехнічний облік; пожежно-технічний облік; облік наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; облік генетичних ознак людини; облік записів голосів та мовлення осіб;

облік ідентифікаційних позначень транспортних засобів та реквізитів документів (підписів, печаток, штампів); облік матеріалів, речовин та виробів (п. 1.5 Інструкції).

Робочою групою Експертної служби МВС України підготовлено проект нової Інструкції з організації функціонування криміналістичного обліку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, яка нині перебуває на стадії доопрацювання у державних і правоохоронних органах. Передусім слід підкреслити, що криміналістичний облік Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України належить до пріоритетних інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Право, 2020. 752 с. с. 87–88.

2. Белкин Р.С. Курс криминалистики: Учеб. пособие для вузов. – 3-е изд., дополненное. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. 837 с.

3. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затверджена Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>

Романенко Тетяна Василівна,
ад'юнкт кафедри криміналістики та
судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО З РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Розслідування шахрайств з використанням електронно-обчислювальної техніки (далі – ЕОТ), досить складна і трудомістка справа. Особливо це відноситься до виявлення місцезнаходження ЕОТ, встановлення осіб, які її використовували, а також доказування безпосередньо участі осіб у вчиненні цього злочину.

Саме тому метою слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях відкритих за частиною 3 статті 190 Кримінального кодексу України (далі – КК України) є створення необхідного якісного і кількісного масиву вихідного доказового матеріалу, аналіз якого